

**Полтавська державна аграрна академія**

**АГРОЕКОЛОГІЧНІ, СОЦІАЛЬНІ ТА  
ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ Й  
ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ  
ЕКОЛОГІЧНО СТАБІЛЬНИХ ТЕРИТОРІЙ**

**Колективна монографія**

**За редакцією П.В. Писаренка,  
Т.О. Чайки, О.О. Ласло**

**Полтава – 2016**

УДК 504:63

ББК 20.1

А-26

***Рецензенти:***

***О.Д. Гудзинський***, д-р екон. наук, професор, Національний університет біоресурсів і природокористування України

***В.В. Дегтярьов***, д-р с.-г. наук, проф., зав. кафедри ґрунтознавства, Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Полтавської державної аграрної академії (протокол № 5 від 22.11.2016 р.)*

А-26 Агроекологічні, соціальні та економічні аспекти створення й ефективного функціонування екологічно стабільних територій : колективна монографія / за ред. П.В. Писаренка, Т.О. Чайки, О.О. Ласло. – П. : Видавництво «Сімон», 2016. – 230 с.

ISBN 978-966-2989-50-2

У колективній монографії з позицій міждисциплінарного підходу викладено результати дослідження агроекологічних, соціальних і економічних аспектів створення й ефективного функціонування екологічно стабільних територій. Розглянуто питання щодо агроекологічних, соціальних та економічних передумов трансформації сільськогосподарських угідь в екологічно стабільні, їх подальше раціональне й ефективне використання. Висвітлено агроекологічні, соціальні та економічні складові еко-соціальної і економічної стабільності територій. Значну увагу приділено агроекологічним основам раціонального використання земель для створення екологічно стабільних територій. Обґрунтовано методику та методологію оцінки стану довкілля, ефективності управлінських дій зі створення і функціонування екологічно стабільних територій.

Колективна монографія є частиною науково-дослідної теми «Розвиток АПК на основі раціонального природокористування» Полтавської державної аграрної академії (номер державної реєстрації 0114U000625 від 19.03.2014 р).

Розраховано на науковців, викладачів, керівників і спеціалістів органів державного управління, фахівців агроформувань, аспірантів, студентів і всіх, хто цікавиться питаннями створення й ефективного функціонування екологічно стабільних територій.

УДК 504:63

ББК 20.1

*Автори вміщених матеріалів висловлюють власну думку, яка не завжди збігається з позицією редакції. За зміст матеріалів відповідальність несуть автори.*

ISBN 978-966-2989-50-2

© Колектив авторів, 2016.

## ЗМІСТ

|                                                                                                                                                                     |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ПЕРЕДМОВА                                                                                                                                                           | 6  |
| РОЗДІЛ 1. АГРОЕКОЛОГІЧНІ, СОЦІАЛЬНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ В ЕКОЛОГІЧНО СТАБІЛЬНІ                                       | 10 |
| 1.1. Філософський аналіз сучасної екологічної ситуації<br>( <i>С.В. Рудаківська</i> )                                                                               | 10 |
| 1.2. Участь кремнієвих сполук у відтворенні родючості складних техноекосистем<br>( <i>В.І. Чорна, І.В. Вагнер</i> )                                                 | 18 |
| РОЗДІЛ 2. АГРОЕКОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ЕКОЛОГІЧНО СТАБІЛЬНИХ ТЕРИТОРІЙ                                                     | 26 |
| 2.1. Застосування засобів дистанційного зондування землі для оцінки варіювання у просторі та часі рослинного покриву<br>( <i>О.Ю. Диченко, С.В. Нагорна</i> )       | 26 |
| 2.2. Поняття та механізм дії принципу забезпечення цільового, раціонального використання та охорони земель<br>( <i>В.В. Книш</i> )                                  | 33 |
| 2.3. Екологічно чисті сільськогосподарські землі, як ресурс безпечного агрогосподарського природокористування: концептуальний підхід<br>( <i>Г.О. Тютюнник</i> )    | 44 |
| 2.4. Екологічний аспект створення стабільної території Роздільського державного гірничо-хімічного підприємства «Сірка»<br>( <i>В.Д. Погребенник, Е.А. Джумеля</i> ) | 56 |
| 2.5. Вплив змін клімату на агрокліматичні умови вирощування ярого ячменю в Україні<br>( <i>А.М. Польовий, Л.Ю. Божко, О.А. Барсукова</i> )                          | 67 |
| 2.6. Моніторинг екологічної стабільності територій за критерієм еколого-стабілізуючих угідь<br>( <i>Я.Г. Цицюра, Л.Ф. Броннікова</i> )                              | 74 |

|                                                                                                                                                                                                        |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| РОЗДІЛ 3. АГРОЕКОЛОГІЧНІ, СОЦІАЛЬНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ                                                                                         | 86  |
| 3.1. Економічні аспекти впровадження інноваційної технології краудсорсингу в систему екологізації рекреаційного землекористування ( <i>Н.М. Андрєєва, О.С. Малащук, Д.В. Булишева</i> )                | 86  |
| 3.2. Вплив кліматичних змін на розвиток і розповсюдження лугового метелика ( <i>Л.Ю. Божко, Д.В. Друмов</i> )                                                                                          | 96  |
| РОЗДІЛ 4. МЕТОДИКА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ОЦІНКИ СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКИХ ДІЙ ЗІ СТВОРЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО СТАБІЛЬНИХ ТЕРИТОРІЙ                                                  | 103 |
| 4.1. Методика та методологія оцінки стану довкілля за фактором шуму (на прикладі побудови карт шуму окремих населених районів м. Харків) ( <i>В.Е. Абракітов</i> )                                     | 103 |
| 4.2. Теоретична оцінка канцерогенної природи бензпірену та його метаболітів ( <i>І.В. Короткова</i> )                                                                                                  | 111 |
| 4.3. Екологічна невідповідність сучасного використання орних земель у системі органічного землеробства Полтавської області ( <i>О.О. Ласло</i> )                                                       | 125 |
| 4.4. Методичні підходи обґрунтування критеріїв сталого розвитку та сфера їх застосування ( <i>В.О. Люльчик, Н.Г. Русіна</i> )                                                                          | 133 |
| 4.5. Методологічні основи екологічної експертизи сільськогосподарської техніки та технологій ( <i>В.С. Таргоня, М.Л. Новохацький, В.В. Куянов, Н.М. Сердюченко, Н.М. Негуляєва</i> )                   | 142 |
| РОЗДІЛ 5. ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ ЕКО-СОЦІАЛЬНОЇ І ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ТЕРИТОРІЙ                                                                                                                         | 157 |
| 5.1. Аналіз можливості відновлення ґрунтів від нафтових та газоконденсатних забруднень з використанням пробіотичних засобів ( <i>П.В. Писаренко, Н.Б. Сененко, І.С. Романович, О.І. Санжаревська</i> ) | 157 |

|                                                                                                                                                                               |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 5.2. Чому українській землі потрібен власник, або нові<br>варіації старого гасла «Землю – Селянам!» ( <i>С.П. Сонько</i> )                                                    | 167 |
| РОЗДІЛ 6. АГРОЕКОЛОГІЧНІ, СОЦІАЛЬНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ<br>СКЛАДОВІ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО<br>СТАБІЛЬНИХ ТЕРИТОРІЙ                                                   | 176 |
| 6.1. Вирішення проблеми концентрації агрохолдингами<br>земель сільськогосподарського призначення у контексті розвитку<br>( <i>Н.В. Дем'яненко, Т.О. Чайка, І.О. Яснолоб</i> ) | 176 |
| 6.2. Обґрунтування принципів розвитку інформаційно-<br>аналітичних вимірів екологічного менеджменту ( <i>Л.В. Ільницька</i> )                                                 | 196 |
| 6.3. Інноваційна стратегія управління сферою поводження з<br>твердими відходами з урахуванням синергічного ефекту<br>( <i>П.В. Писаренко, М.С. Самойлік</i> )                 | 205 |
| ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ                                                                                                                                                         | 224 |